

2021 р. Тема: Леся Українка (Лариса Петрівна Косач). Дитинство поетеси, роль родини в її вихованні.

Мета: продовжити знайомити учнів з поетичною творчістю Лесі Українки, пов'язуючи її з біографією письменниці; поглибити знання про Лесю Українку; ознайомити учнів із родиною, у якій зростала поетеса, допомогти учням зрозуміти, який вплив на формування характеру, становлення особистості має родинне виховання; розвивати культуру зв'язного мовлення, вміння грамотно висловлювати власні думки, почуття, спостереження; узагальнювати, систематизувати висновки; виховувати почуття пошани, поваги до творчості Лесі Українки; розвивати інтерес до наслідків власної праці.

Тип уроку: засвоєння нових знань (урок-подорож).

Обладнання: підручник, портрет Лесі Українки, ноутбук .

Хід уроку

I. Забезпечення емоційної готовності до уроку. Організаційний момент.

II. Оголошення теми, мети уроку. Мотивація навчальної діяльності.

- Презентація «Видатні жінки України від сивої давнини і до сьогодення»

Отже, не тільки чоловіки , а й жінки творили історію своєї держави, і не тільки в Україні , а й у всьому світі.

- Як ви думаєте, кому належать такі слова:

Я на гору круту, крем'яную

буду камінь важкий піднімать,

і, несучи вагу ту страшную,

буду пісню веселу співать.

Так. Ці слова належать жінці. Ніжній, тендітній, розумній, вольовій... Цей рядок епітетів можна продовжувати ще досить довго, тому що мова сьогодні на уроці йтиме про прекрасну українську письменницю Лесю Українку (Ларису Петрівну Косач). Ви звернули увагу, що у презентації теж згадується про Лесю?

- Чому письменниця заслужила таке визнання?
 - Хто або що вплинуло на розвиток творчої особистості?
- Отже, на ці питання ми шукатимемо відповіді.

Запишемо тему уроку: **«Леся Українка (Лариса Петрівна Косач). Дитинство поетеси, роль родини в її вихованні. (Слайд)»**

Заповніть таблицю про риси характеру поетеси.

Розпочнемо наше дослідження.

III. Сприйняття нового матеріалу.

I зала «Родина» (розповідає вчитель) (слайд 7)

- За вікном зима. Ось у таку пору, 25 лютого 1871 року в Новограді-Волинському народилася Леся Українка (Лариса Петрівна Косач). Зростала в інтелігентній сім'ї, яка мала давні волелюбні традиції. Лесин дід по матері, Яків Драгоманов, був декабристом, а дядько, Михайло Драгоманов, - відомим публіцистом, істориком, громадським діячем.

Її батько, Петро Антонович Косач, юрист за освітою, був людиною лагідною і правдивою.

Мати, дитяча письменниця Олена Пчілка, виховувала дітей та займалася культурно-громадською діяльністю (демонструється фото батьків).

Родина Косачів приятелювала з Миколою Лисенком, Михайлом Старицьким. Таке оточення позитивно вплинуло на формування допитливої вольової натури Лесі, сприяло її духовному збагаченню. Виростала Леся гордою, волелюбною.

Родина Косачів жила на Волині в м. Луцьку, в Ковелі, але дитинство Лесі в основному пройшло в с. Колодяжне, серед чудової волинської природи із синіми плесами озер та предковічними сосновими борами.

У родині панувала повага до народних звичаїв і традицій, до української культури. Сім'я була багатодітна: 6 дітей (фото братів і сестер с. 18-19, альбом „Леся Українка"). Леся була другою дитиною.

– Якою ж була Леся в дитинстві? Та нехай вона сама про себе розкаже.

II зала «Дитинство» (Слайд 10)

Повідомлення учениці. (В українському одязі учениця розповідає від імені Лесі):

На шлях я вийшла ранньою весною

І тихий спів несміло заспівала,

А хто стрічався на шляху зо мною,

Того я щирим серденьком вітала...

Хоч батьки мали дворянське походження, проте розмовляли у сім'ї лише рідною українською мовою, яку Леся полюбила всім серцем.

У дитинстві дівчинка була жвавою і допитливою дівчинкою. У чотири роки добре читала, а в п'ять написала досить змістовного листа своєму дядькові М. Драгоманову. Хоч називалася Лариса, та по-домашньому кликали Лося, а в п'ять років попросила, щоб її називали Лесею.

Вірші почала складати рано. Батьки дуже допомагали їй в цьому. Мама радила: „Розглядайся навколо, де не будеш, - і пиши. Поезія є всюди, хоч не всякий її бачить..." У сім'ї Леся особливо товаришувала зі старшим братом

Михайлом та молодшою сестрою Олею. Вони все життя залишалися її найближчими друзями та порадиниками. «Разом бавилися, разом читали, разом вчилися, разом розважалися...». А Лесю із братом навіть називали спільним ім'ям Мишолося. Вони вигадували різні забави, фантастичні пригоди, умовно мандрували до далеких країн, до диких людей.

Бесіда

1. Хто мав великий вплив на формування Лесі, як творчої особистості.
2. Яку пораду мама дала маленькій дівчинці.

Вчитель: Змалку Леся була незвичайною дитиною. Вона вигадувала такі ігри, від яких ходором ходив увесь дім. У дитинстві вона була бойовим дівчиськом, верховодила навіть у хлоп'ячому гурті. У Луцьку, де вони жили, був старовинний замок. Леся з Михайликом любили там гратися, мріяли про „вік лицарства". Леся уявляла себе Жанною д'Арк, французькою героїнею. Одного разу Леся втекла вночі в ліс і, перемагаючи страх, шукала там Мавку – лісову істоту, про яку почула від матері і повірила в неї.

Леся дуже любила слухати кобзарів. Одного разу з вішалки у кімнаті зник старий батьків піджак. Перешукали скрізь, але не знайшли. Леся заплакала і зізналася, що віддала його сліпому кобзареві, який мерз узимку. Батько не насварив Лесю, а сказав: „Ти вчинила правильно. Справедливо."

У Луцьку Леся познайомилася із дівчинкою Марійкою, старшою від неї на один рік. Дівчинка була із бідної сім'ї, вона була розумна, але неписьменна, бо її батькам не було за що навчати доньку, їхня сім'я була багатодітна. Тоді Леся заходила біля Марійчиної освіти. Через рік дівчинка непогано читала і писала. У нагороду за це батько Марійки зробив Лесі металеві саночки і, як тільки випав перший сніг, приніс їх маленькій учительці.

Скажіть, які риси характеру проявляються у дівчинки?

(Доброта, чуйність, милосердя)

- Завітаймо до III зали «Таланти».

Леся була надзвичайно здібною дівчинкою. Ще зовсім маленькою, в 6 років, навчилася шити і вишивати, заохочувала до цього мама. Коли Лесі подарували нитки різного кольору і гольничок, тоді і задумала вишити батькові сорочку.

У нас була невеличка грядка і квітник, які Леся з сестричкою доглядали. Вона дуже любила квіти. Яких тільки квітів не було у них на клумбах!

Гарно декламувала. Це в неї від батька. Була від природи дуже музикальна, швидко освоїла фортепіано, імпровізувала власні композиції, любила співати й танцювати.

Віртуальна подорож у дитинство письменниці.

Вчитель: Мати з батьком, помітивши малярські здібності дочки, сприяли їх розвитку. Вона брала уроки малювання у відомого художника – професора О. Мурашки. Гарно, за словами матері, намалювала кілька олійних робіт («Мати і дитина»).

Світ Лесиних талантів був дуже широкий.

Як ви думаєте, може вже і чули, у скільки років Леся почала писати?

Літературну діяльність Леся почала рано. У дев'ять років написала перший вірш «Надія», присвяченій тітці «Елі» (О. Косач), котра була заслана у Сибір за політичні погляди.

Учениця декламує вірш «Надія».

Коли дівчині було тринадцять років, з'явився перший друкований вірш «Конвалія». Передбачлива мати, відсилаючи вірші тринадцятирічної доньки до друку в Галичину, підписувала їх псевдонімом «Леся Українка» (здрібніле ім'я «Леся», бо дівчинка ще була малою, а «Українка» писала тому, що їй не подобалося слово «українофіл», тоді часто вживане; «Українка» — значить дівчина з України). Олена Пчілка назавжди поєднала долю Лесі з долею України.

IV зала «Для неї» - Повідомлення «Чи знаєш ти, що ...». (Слайд 15)

– У 1972 році засновано щорічну літературну премію імені Лесі Українки за кращий твір для дітей. Лауреатами цієї відзнаки стали Н. Забіла, І. Багмут, О. Іваненко, Ю. Збанацький, П. Воронько, М. Пригара, Г. Тютюнник, В. Нестайко та інші.

- Пам'ятники поетесі встановлено в с. Колодяжному, м. Києві, Луцьку, Новограді - Волинському, Ялті, Сурамі, Клівленді (США), Торонто (Канада).

- 200 гривень – українська купюра, на якій зображена Леся Українка.
- Фабрика одягу в Рівному названа на честь Лесі Українки.
- Університет у м. Луцьку носить її ім'я.
- 1970 р. астероїд (між орбітами Марса та Юпітера) названо на честь Лесі Українки – **Леся 2616**.
- А ще багато вулиць майже у кожному місті чи селі.
- **Творче асоціативне завдання у групах.** Скласти сенкан.
- I група – Леся Українка
- II група – Дитинство
- III група – Мрії

IV. Підсумок уроку.

Ми наблизилися до кінця нашої подорожі. І так як Леся Українка дуже любила малювати, пропоную нашу подорож завершити «Малюнковим письмом».

Перегляд документального фільму.

Завдання: Виявити факти та інформацію, яка не прозвучала на уроці.

Яку роль у формуванні особистості відіграє родинне виховання ?

- Чи досягли ми мети уроку? Чи виконали завдання, які ставили перед собою?

V. Домашнє завдання. (слайд).

Вивчити напам'ять поезію «Як дитиною бувало» (всі учні); написати лист Лесі, висловивши свої побажання чи прохання; намалювати ілюстрацію до віршів (за бажанням).

Робочі моменти уроку

